

YOSHLAR O'RTASIDA JINOYATCHILIKNI OLDINI OLISH: MUAMMO VA YECHIMLAR

Andijon yuridik texnikumi "Davlat-huquqiy faoliyati" 1-kurs 143-guruh o'quvchisi
Abdurashidov Abdullajon Abdumajid o'g'li

Annotatsiya: *Ushbu maqolada yoshlar o'rtasida jinoyatchilikning asosiy sabablari, uning ijtimoiy oqibatlari va oldini olish yo'llari tahlil qilingan. Yoshlar jinoyatchiligini kamaytirishda huquqiy tarbiya, oilaviy muhit va ijtimoiy hamkorlikning ahamiyati yoritib berilgan.*

Abstract: *This article analyzes the main causes of juvenile delinquency, its social consequences, and effective prevention measures. Special attention is given to the role of legal education, family environment, and social cooperation in preventing crime among young people.*

Аннотация: *В статье рассматриваются основные причины преступности среди молодежи, ее социальные последствия и пути профилактики. Особое внимание уделяется роли правового воспитания, семьи и социального взаимодействия в предупреждении молодежной преступности.*

KIRISH

Bugungi globallashuv davrida yoshlar jamiyatning eng faol va muhim qatlami hisoblanadi. Ularning ijtimoiy faolligi, dunyoqarashi va xulq-atvori jamiyat taraqqiyotiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bilan birga, yoshlar o'rtasida jinoyatchilikning ayrim ko'rinishlari uchrab turayotgani dolzarb muammolardan biri bo'lib qolmoqda. Yoshlar jinoyatchiligi nafaqat huquqiy, balki ijtimoiy, ma'naviy va psixologik muammo sifatida ham baholanadi.

Yoshlar tomonidan sodir etilayotgan jinoyatlar ko'pincha ularning hayotiy tajribasining yetishmasligi, ijtimoiy muhitning salbiy ta'siri, ishsizlik, oiladagi muammolar hamda huquqiy bilimlarning pastligi bilan bog'liq bo'ladi. Shu sababli yoshlar o'rtasida jinoyatchilikni oldini olish masalasi kompleks yondashuvni talab etadi.

Mazkur maqolada yoshlar jinoyatchiligining asosiy sabablari, uning ijtimoiy oqibatlari hamda samarali profilaktika choralariga alohida e'tibor qaratiladi.

Yoshlar jinoyatchiligining asosiy sabablari

Yoshlar o'rtasida jinoyatchilikning kelib chiqishida bir qator omillar muhim rol o'ynaydi. Avvalo, oilaviy muhitni ta'kidlash lozim. Ota-onalar e'tiborining yetishmasligi, oiladagi nizolar, iqtisodiy qiyinchiliklar yoshlarning salbiy yo'lga kirib qolishiga sabab bo'lishi mumkin.

Ikkinchidan, ta'lim muassasalaridagi tarbiyaviy ishlarning yetarli darajada olib borilmasligi ham yoshlar xulq-atvoriga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Huquqiy madaniyatning pastligi, qonun va jazolarning mohiyatini chuqur anglamaslik yoshlar tomonidan huquqbuzarliklar sodir etilishiga olib keladi.

Uchinchidan, internet va ijtimoiy tarmoqlardagi zararli kontent, zo‘ravonlikni targ‘ib qiluvchi axborotlar yoshlarning ruhiyatiga salbiy ta‘sir o‘tkazadi. Nazoratsiz axborot oqimi yoshlarni jinoyatga undovchi g‘oyalar bilan tanishtirishi mumkin.

Shuningdek, ishsizlik va bo‘sh vaqtni mazmunli tashkil etmaslik ham yoshlar jinoyatchiligining muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Yoshlar jinoyatchiligining ijtimoiy oqibatlari

Yoshlar o‘rtasida jinoyatchilikning ko‘payishi jamiyat barqarorligiga jiddiy xavf tug‘diradi. Birinchi navbatda, bu holat jamiyatda huquqiy tartibotning buzilishiga olib keladi. Jinoyat sodir etgan yoshlarning kelajak hayoti izdan chiqadi, ularning jamiyatga foydali shaxs bo‘lib yetishish imkoniyati kamayadi.

Bundan tashqari, yoshlar jinoyatchiligi oilalar va mahallalar ijtimoiy muhitiga salbiy ta‘sir ko‘rsatadi. Jinoyat sodir etgan shaxsning oila a‘zolari ham ma‘naviy va ruhiy bosim ostida qoladi.

Eng muhimi, yoshlar jinoyatchiligi jamiyatning kelajak rivojiga tahdid soladi. Chunki bugungi yoshlar – ertangi kun yetakchilaridir.

Yoshlar o‘rtasida jinoyatchilikni oldini olish choralari

Yoshlar o‘rtasida jinoyatchilikni oldini olishda eng samarali yo‘l – profilaktika hisoblanadi. Bu borada oilaning roli beqiyosdir. Ota-onalar farzandlarining xulq-atvoriga befarq bo‘lmasdan, ular bilan doimiy muloqotda bo‘lishlari lozim.

Ta‘lim muassasalarida huquqiy tarbiyani kuchaytirish, yoshlarni qonunlarga hurmat ruhida tarbiyalash muhim ahamiyatga ega. Huquqiy bilimlar nafaqat darslar orqali, balki davra suhbatlari, treninglar va amaliy mashg‘ulotlar orqali ham berilishi zarur.

Shuningdek, yoshlarning bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etish, sport, san‘at va kasb-hunar to‘garaklariga keng jalb etish jinoyatchilikning oldini olishda muhim omil hisoblanadi. Band bo‘lgan yosh jinoyatga kamroq moyil bo‘ladi.

Huquqni muhofaza qiluvchi organlar, mahalla va jamoat tashkilotlari o‘rtasidagi hamkorlik ham muhim ahamiyat kasb etadi. Profilaktik tadbirlar yoshlar bilan individual ishlash asosida olib borilishi lozim.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, yoshlar o‘rtasida jinoyatchilikni oldini olish jamiyat oldida turgan muhim vazifalardan biridir. Bu jarayonda oila, ta‘lim muassasalari, mahalla va davlat organlarining hamkorligi muhim rol o‘ynaydi. Yoshlarning huquqiy ongini oshirish, ularni ijtimoiy faollikka undash orqali sog‘lom va xavfsiz jamiyatni barpo etish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

- 1.O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi.
- 2.O‘zbekiston Respublikasi “Yoshlarga oid davlat siyosati to‘g‘risida”gi Qonuni.
- 3.Kriminologiya: darslik / Mualliflar jamoasi. – Toshkent.
- 4.Huquqbuzarliklar profilaktikasi to‘g‘risida ilmiy maqolalar to‘plami.
- 5.Ijtimoiy psixologiya va yoshlar tarbiyasi bo‘yicha ilmiy manbalar.